

יראה כל זכריך וכיו' בחג המצות וב חג השבעות וב חג הסוכות, שלוש ורגלים תחג לי בשנה וכיו'". אי אפשר לדבר על רجل אחד אלא בצירוף עם יתר הרגלים. בשעה שקובעים כל אחד הקביעה כולל גם את יתר הרגלים - כל אחד ואחד צריך לחייב ולהתקדש במסורת שלושת הרגלים. הרמב"ם מנה ראייה, חגיגה ושמחה, מצווה אחת בונגע לששת הרגלים, בשעה שביחס למלאכה מנה לאוים מיוחדים לחגיגים ולרגלים. חז"ן שזיקת הרגלים זה לה נעה בין שני כתבים: יש להם קדושות שונות וגם קדושה אחת. لكن בפסח וסוכות אין חובת הקריה והקביעות מוגבלת לעניין היום ההוא בלבד, אלא מקיפה היא את שלוש הרגלים. לפיכך התקינו חז"ל שהיօ קורין כל פרשת מועדות, שכולה חובת היום. ברם, ביחס לר"ה הרי קדושה וקביעות מיוחדת לו, שכן חובת היום נצטמצמה רק לפרשת ר"ה. ראייה לדבר, כי ישנה חתימה משותפת לששת הרגלים, מקדש ישראל והזמנים, בשעה שישנן חתימות מיוחדות לר"ה ולヨ"כ. רואים אנו בעיליל כי ביחס לקדושת היום מהווים ראש השנה ויום הכפורים, כל אחד בפני עצמו, ייחידות נפרדות, בעוד ששת הרגלים משתלבים במערכת אחת בעלת קדושה משותפת.

ובכן, אין להקשוט למה לא נקרא בעצרת הפרשה שבאמור שנושא קדושתה חלק ושלוש ורגלים נתפרק בה. ביארנו לעלה כי הנימוק לкриיה בכל הבכור בעצרת בגין פרשת מועדות, הוא משומש שבקביעתה שהיא מהווע רגל בפ"ע על פי גזיה"כ של חג השבעות, קריית פרשה זו באה להדגיש את עצמאותו של הרגל בקדושתו לגבי חג הפסח, ולהצהיר שאעפ' שביחס לקביעות נגרר חג השבעות אחורי חג הפסח, ולהכי הוא אף נקרא עצרת בלשון חכמים, מכל מקום יש לו קדושה עצמאית ומצוות מיוחדות. וכן הטיעינה המשנה את הפסקה שבעה שבועות כדי להפיגן על אי-תלות עצורה, ביחס לקדושה, בפסח, ולהבליט שסיבת קריית פרשת כל הבכור היא מפני שהוא קובעת אי-תלות זו של קדושת חג השבעות בזו של פסח. אמן בתורה רגל משתלבת היא בתוכה מסגרת ג' רגלים; ברם, המשנה לא הייתה מעוניינת להדגיש עניין זה.

ג.

כל מה שאמרנו בעניין קביעות מועדים על-ידי קריית התורה משתיין יפה יפה לחלק הראשון של המשנה: בר"ח, בפסח, בעצרת, בר"ה, ביוה"כ, ביו"ט הראשון של חג ובשאר ימות החג. אולם בונגע לחלק השני, הקרייה בחנוכה, בפורים, בתעניות ובמעמדות, אינה מתבחרת כלל וכלל עיי' יסוד זה. כדי לעמור על אופי קריית התורה בזמןים אלו, יש להוסיף יסוד שני.

נראה כי בגזיה⁵ כ' של וידבר משה הילכה שנייה נשנהה, וגם במועדים עצם שני קיומים נכללו בקריאת. אנו יודעים, כי מצות שמחה ביו"ט כוללת לא רק אכילתבשר ושתיתין יין ולבישת בגדים מיוחדים, כמוואר בבריתא בפסחים (קט, א), כי אם גם תפלה ות"ת. והלא נחלקו התנאים בעניין עשית יו"ט, אם כלו לכם או כלו לה, או חציו לכם וחציו לה (פסחים סח, ב): "תניא ר' אליעזר אומר אין לו לאדם ביו"ט אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה, ר' יהושע אומר חלקהו חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש". בין לר"א ובין לר"י, ישנו קיום מיוחד בת"ת ביו"ט על פי גזיה⁵ דוחוגותם אותו חג לה. הרמב"ם פסק כד"י וכותב, בפ"ז מהלכות יו"ט ה"ט: "אונ"פ שאכילה ושתיה במועדות בכלל מצות עשה, לא יהיה אוכל ושותה כל היום כלו, אלא כך היא הדת, בברק משכימים כל העם לבתי הכנסת ולבתי מדרשות ומתפללין וקורין בתורה בעניין היום, וחוזרין לבתיהם ואוכלין, והולכין לבתי מדרשות וקורין ושונין עד חצי היום וכו'" פירוש דבריו, כי הקריאה בתורה היא חלק בלתי נפרד של קיום מצות שמחה, כי פועלות השמחה מתגשמת ע"י אכילה ושתיה מצד אחד ולימוד תורה מצד שני. אולם נראה כי חשיבות ת"ת בחג ומועד אינה מוצטמת לקיום מצות שמחת הרجل. מקיפה היא הרבה יותר. כי באמת ר"א ור"י לא נחלקו במצוות שמחה לבדה אלא בזמנים כללי של שביתה על ידי שב ואל תעשה ששה שיש בה מעשה וקיים גמור כמו שר מצות ביו"ט. שביתה זו היא מצות עשה ששה שיש בה מעשה והיינו מקימים עשה שבתורה. אלא שיש לשאל: מהו המעשה החובי שעל ידו אנו מקימים את מצות השביתה? במושכל ראשון היה נראה שאין מצווה זו מתקיימת אלא על ידי שב ואל תעשה דהימנעות מללאה. ברום, לאmittio של דבר, יש לה גם מימד חיובי, ולגביו נחלקו ר"א ור"י. הסוגיא בביב' (טו, ב) אינה מתייחסת למצות ושמחת בחגך אלא לפסוק אחר: ר"א לטעםיה דאמר שמחת יו"ט רשות, לתניא ר"א אומר אין לו לאדם ביו"ט אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה, ר"י אומר חלקהו לשנים וכו', ושניהם מקרא אחד דריש כתוב אחד אמר עצרת לה' אל-ליהיך וכחוב אחיד אומר עצרת תהיה לכם הא ביצד וכו'". פירוש, דמחלוקתם קשורה בעיקר הדבר במצוות עצרת לה' אל-ליהיך, שתשבות ותקדיש את זמני לה', ומחלוקתם נועוצה בשאלת אחת: כיצד ניתן לבצע זאת מכך מהינה מעשית ועל ידי איזו הנגעה יש לייחד את היום כמקרה קודש? והרי בירושלמי (שבת פט' ז' ה'ג) משמע מחלוקתם החלה גם על שבתות, אע"פ שאין מצווה שמחה נהוגת בהם⁵. עיין ברמב"ם שכותב, בפ"ל מהלכות שבת ה"י: "אכילתבשר ושתיתין יין בשבת עונג הוא לו וכו', ואסור לקבוע סעודת

⁵ עיין דברי רבה, בסוגיא בפסחים (סח, ב) החולקים: "אמר רביה הכל מודים בשבת דבעין נמי לכט וקראת לשבת עונג".

על היין בשבת ובימים טובים בשעת בית המדרש וכו', מתפלל אום כשבה שחרית ומוסף בבית הכנסת ויבא לבתו ויסעוד סעודה שנייה וילך לביהמץ יקרה וישנה עד המנחה וכו'". מובן שאפשר לומר, כי כיבוד ועונג הוקש לשמחה - لكن אותו הסדר שורר גם ביחס לשבת - אבל אין הרבר נרא לה כלל. מה שהוא רואים הוא שישנו קיום מיוחד של ח"ת בשבת כמו ביו"ט, כי תלמוד זה הוא ביטוי לקיים מצות שביתה והגשמה היום במקרא קורש.

יש להטעים, דהנה בכל יום מקודש, קדושתו מחייבת את היום במצוות אחת יסודית שקיים מסמל ומבטא את כל עניין קדושת היום וצביונה המיוונית. שבת, מצוותה שהחיה יום שבתון, יום מנוחה, כמו שהוא אומרם שבוחות למנוחה. ביו"ט, מצוות היום מחייבת שבתון וגם בשמחה, וזאת קדושתו ניתנת לשמחה ולשבתון, כמו שהוא אומרם בתפלה, מועדים לשמחה חגיגות וזמן לשבון. אך יש להוסיף הערכה אחת. ישנן הרבה מצוות הנוגבות מקודשת היום - למשל, מצוות לולב וטוכה בחג הטוכות, אכילת מצה ומרור וסיפור יציאת מצרים בחג המצות וציוואה בהן. ברם, מצוות אלו חלות על הגברא, וחובתם וגם קיומם מוגבלים לאדם העושה. וכשאני נוטל לולב אני מקיים מ"ע מה"ת; וכן כל ציוואה בו. ברם, שביתה בשבת ושמחה ביו"ט, אין רק חובות גברא וקומי - שם שבת ושמחה קיים מ"ע, אם עשה מלאכה ביטל מ"ע, חוץ מלאו של מלאכה - אלא קיום בעצם היום ובקדושתו. על ידי שביתה בשבת ושמחה ושביתה ביו"ט מתגשמת קדושת היום, והיום עצמו מחקdash.

לכן נראה, כי בכל מקום שמצוותו של יום צריכה להתקיים - למשל, בשנה ע"י שביתה של מנוחה וביו"ט ע"י שביתה של מנוחה ושמחה - ת"ת הוא הפעולה המשגחת. ת"ת הוא אמצעי של קיום קדושת היום, לדבר המוציא לאור את קדושת היום והמשיע לאדם לקיימה לא רק ע"י שב ואל חעשה. בכיטול מלאכה, אלא גם בקומ ועשה, ע"י פעולה מעשית. הלכה זו כלולה בלשון הכתוב, "מקרא קודש". עיין ברמב"ן ויקרא בג, ב שכתב: "וטעם מקראי קדש שיינו ביום זהו כולם קדושים ונאספים לקדש אותו, כי מצווה היא על ישראל להקbez בבית הא-להים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפלה ולהל לא-ל וכו'. והנה מקרא קדש מלשון קרואי העדרה". המלים מקרא קדש הקבועות את קדושת היום ואיסור מלאכה יש להן ממשמעות אחרת ג"כ - אסיפה לתורה ולהתפללה. מפורש, כי ע"י תורה ותפלה אנו מקיימים מ"ע של שביתה. נמצאו, כי בקריאה בתורה מענינו של יום אנו מקיימים מצות היום, של שביתה ושמחה בשבת ויו"ט.

עיין בתעניית (יב, ב): "אמר ר' אמר ר' ירמיה בר אבא אמר קרא קרש צום קראו עשרה אספו זקנים, בעצרת מה עצרת אסור בעשיית מלאכה אל"

חענית אסור בעשיות מלאכה, اي מה עצרת מאורתא אף תענית נמי מאורתא, אמר ר' ז' לדידי מיפרשא לי מיניה דרי ירמיה בר אבא, אמר קרא אספו זקנים דומיא דאסיפת זקנים, מה אסיפת זקנים ביום אף צום נמי ביום". במבט ראשון הסוגיא אינה מובנת. כיוון דילפין איסור מלאכה מעצרת ושם אין הבול בין לילה ליום, ומלאכה אסורה בתורויהו, אך אפשר לומר כי בחענית איסור מלאכה מוגבל רק ליום, והרי זה בבחינת היקש למחזה.

לכן נראה, כי ע"פ ההנחה שלמעלה, כי בקיום מקרא קודש כלולה חוכת עסק בתורה ובתפלה, וע"י זה אנו מקיימים מצווה של עצרת לה' אל-היך, צריכים אנו לחדרש דבר אחר: כי חוכת האיסור של מלאכה (בחוור עשה, לא בחור לאו) נעוץ הוא בקיום עצרת לה' אל-היך או מקרא קודש, המתיחס לעסוק בתורה ובתפלה. אנו מהפכים את הסדר המקובל. לפום ריבטה, הינו אומרים כי לתחילה נאסרה המלאכה ואיסור זה גרם לידי הופעת חוכת קיום עצרת לה' ע"י ת"ת. אבל היפך הוא האמת. חוכתנו לקרווא את היום מקרא קודש לעסוק בתורה ובתפלה, ואותה החוכה אוסרת את היום במלאכה (בעשה; איסור הלאו אינו שירץ לה). כך גם בחענית: האוסר במלאכה הוא אסיפה זקנים, ישיבת ב"ד לפקח על הצדוק ולבדוק עבירות חמס וגזול - והוא אומר, חשבון הנפש ופעולתו חשובה. כן כתוב הרמב"ם בפ"א מהלכות חנויות הי"ז: "בכל יום תענית וכור' ב"ד והזקנים יושבים בבהיכין ובודקים על מעשי אנשי העיר וכור' ומשירין המכשולות וכור' ומזהירותן ודורשין וחוקרין על בעלי חמס ועכירות ומפרישין אותן". אכן קבעה הסוגיא שאין איסור מלאכה נהוג אלא ביום היהת ואיסור זה בחענית אינו עצמאי אלא נובע מחוכת התשובה, וחוכה זו נהגת רק ביום ולא בלילה. ברם, חוכת מקרא קודש נהוגה בין ביום ובין בלילה: לכן, מלאכה אסורה בעצם בתורויהו.

ברם, יסוד זה - שיש בקריאת התורה משום קיום שביתה ומקרא קודש - בו הסברנו את חוכת הקריאה שנקבעה במשנה לשבות וימים טובים. אינו מקרי את כל הימים שהוזכרו בה. הסבר זה אמן יפה לשבות ויום שיש בהם קיום של מקרא קודש, אבל מה נעשה עם תענית וחנוכה ופורים ומעמדות שאף הם נמנעו במשנה?

.ג.

יש להרחב את היסוד שניתחנו ביחס לכה"ת בשבת ויום טוב מדין וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל. שורש הדברים הוא, כי ע"י פעלת תלמוד תורה אדם יוצא לא רק יידי קיום חוכתו הקשורה למצות ושננתם, אלא גם ידי חוכת מצות אחרות התייחסות ביום קבע, כמו מצות שביתה בשבת או שמחה